

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

R.P. Richardi Lyncei ... Vniversa Philosophia Scholastica

Complectens Metaphysicam, id est, Scientiam de Ente incorporeo, seu
transnaturali

Lynch, Richard

Lvgdvni, 1654

VI. De speciebus motus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95247](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95247)

simul natura communi, quæ eandem participant? Porro similitas diuisionis primo sumi potest strictissime, ut nuper: Secundo latius, sed tamen non omnino improprie; quo pacto præter superiorem comprehendit etiam similitatem ordinis: tum, quia quæ ordinata sunt, eo ipso sunt etiam diuisa, siue digesta: tum, quia quæ sunt simul diuisione, sunt in eodem genere, siue serie, & ordine rerum: proinde ad illam posteriori modo sumptam reducitur ea similitas, quæ res aliquæ dicuntur simul ordine doctrinæ, temporis, loci, motus, potestatis, enumerationis, & cognitionis: Eodem etiam pacto sumpta tertia illa species similitatis complectitur similitatem honoris, siue dignitatis; hoc enim ipso, quod homo, & brutum sunt sub eadem diuisione animalis, neutrum est perfectius, aut præstantius, quam aliud; quare eatenus sunt eiusdem dignitatis, eorumque inæqualitas à solis rationibus specificis est petenda: Par conditio est Dei, & creaturarum, substantiæ, & accidentis prout comparantur cum ratione præcisa entis: par etiam quorumvis aliorum inferiorum. Vide tamen circa trimembrem illam similitatis partitionem ab Aristotele traditam Conimbricenses, Cardinalem Toletum, Ammonium, & alios interpretes.

CAPVT VI.

De Speciebus Motus.

91 **M**OTUS iuxta Aristotelem in categor. cap. 13. sex-plex est; videlicet generatio, corruptio, accretio, decretio, alteratio, & latio. Aut enim substantia primò producit, cum non esset antea; & sic dicitur generari. Aut ea destruitur, & redigitur in nihilum; atque ita dicitur corrumpi. Aut nouas acquirit partes, utque substantiales; atque ita dicitur crescere. Aut eas deperdit; atque ita dicitur decrescere. Aut qualitatem aliquam denuo suscipit; ac sic dicitur alterari. Aut de vno loco fertur in alium; ac talis eius motus dicitur latio, siue mutatio localis.

92 Has motus species distingui inuicem est certo certius. Quoniam verò nonnulli philosophi apud Aristotelem dubitant de alteratione; idcirco huius à cæteris distinctio suaderet ita: Quando calefit aqua v. g. non tamen summo per se, haud generatur, vel corrumpitur: haud crescit, vel decrescit: haud denique mouetur de loco in locum: tum, quia id experientia quotidie patet: tum etiam, quia non caliditas, sed frigiditas disponit ad generationem, & accretionem aquæ; quæ autem est tunc frigiditatis remissio, non committit, ut ea sit satis ad corruptionem, aut decretionem aquæ; quorum vero mutetur de vno loco in alium? cum magis sit, ut semper hæreat eodem loci, videlicet iuxta ignem, cuius vi calor ei imprimatur: alteratio ergo ab eiusmodi motibus est separabilis, adeoque realiter distincta.

93 Aliud distinctionis illius caput est à contrariis cæteros motus ab alteratione posse separari. Quod ostenditur in hunc modum. Quando generatur aqua v. g. vel tum alteratur strictissime; & hoc falsum est: alteratio enim ita sumpta est transitus de vna qualitate ad aliam, & alterius cum altera commutatio: vnde ad eam necesse est, ut prius tempore subiectum habeat quantitatem contrariam, quam nouam, quæ est terminus alterationis: ac ante primam generationem sui res non existit, adeoque nulli est qualitate obnoxia: haud ergo potest propriissima ratione alterari. Vel propterea sermo est de alteratione aliquanto minus stricta, quæ nimirum qualitas aliqua im-
re,

mitur subiecto præscindendo à quavis successione, & vicissitudine temporis: atque hanc esse eandem cum prima rei generatione, haud potest esse verisimile, nedum verum: nam pro posteriori signo ad generationem, quævis res multas subit qualitates, tum intrinsecus, & vi sua, tum etiam extrinsecus, & munere causarum de foris circumstantium: generatio ergo prima rei; est prior natura, quam alteratio posteriori modo sumpta, ac proinde ab ea longè alia, atque diuersa.

Rursus quadratum, hoc est figura quatuor lateribus æqualibus, & rectangulis constans, de qua multa Euclides lib. 2. Elem. multa cæteri mathematici, quadratum, inquam, ita est institutum, ut ex eius medio abscindi possit, aliud minus: illud autem, quod abscinditur, decrescit; & tamen non alteratur, cum eadem, quam antea retineat figuram. Præterea quadratum circumposito gnomone crescit: attamen non alteratur, nec qualitatem acquirit nouam: siquam enim, maximè figuram; at non hanc, cum in eadem, quam habebat antea, persistat.

95 Motui in communi haud est contrarius, vel quod in præsentem perinde est, & in idem recidit, oppositus vllus motus, sed sola quies: idque, quia comprehendit omnem motum; at singulis eius speciebus speciales motus, necnon particulares quietes ex aduerso respondent: v. g. generationi corruptio, accretioni decretio, motui sursum, motus deorsum: Item generationi nouæ formæ quies in pristina: accretioni, qua acquirit forma substantialis, & animata, nouam materiæ partem, quies formæ alimentaris, & inanimata in eadem materiæ parte: ac motui sursum quies in eius termino, non ad quem, sed à quo, id est, in loco, qui dicitur deorsum. Verum de motu, eiusque speciebus late, & ex professo in Physica: proinde hæc quasi in antecessum sufficiant.

CAPVT VII.

De Modis habere.

96 **A**RISTOTELES in post prædicam. cap. 14. septem habendi modos enumerat, habere inquit pluribus modis, aut ut habitum, dispositionemque, vel aliquam aliam qualitatem dicitur: scientiam enim habere aliquam dicimur, & virtutem: aut ut quantum velut eam, quam quispiam magnitudinem habet: nam cubitorum trium, vel quatuor habere magnitudinem dicitur: aut, ut ea, quæ circa corpus ponuntur, ut vestem, tunicam, & gladium, & similia: aut in parte velut in manu annulum: aut, ut partem, ut manum, vel pedem: aut in vase, ut modum habere triticum dicimus, aut delium vinum, hæc enim habere, ut in vase dicitur: aut possessionem habere enim dicimus domum, fundumve: dicitur & vir uxorem, & uxor virum habere. Aristoteles autem has habendi species hic distinguit, & singulatim explicat, non vero in prædicamento habitus: tum, quia fortè non omnes ad illud spectant, sed is solus, vi cuius dicitur quis arma, aut vestes habere: tum, quia licet probabile sit, omnes eos, & singulos esse in genere habitus, tamen illud non constituunt penes speciales suas rationes, sed penes communem quandam ab omnibus abstractam, ut in simili dictum, & explicatum est de relatione prædicamentali supra tract. 6. ad eius initium.

97 Porro cum his habendi modis, quam habet omne ferme subiectum à quacunque forma denominatio comprehendere videatur, haud erit abs re hic disquire-